

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2007

Hallituksen esitys porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä lokakuuta 2007 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta (HE 112/2007 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 21/2007 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
- apulaisosastopäällikkö Sami Niemi ja vanhempi hallitussihteeri Katriina Pessa, maa- ja metsätalousministeriö

- yksikön johtaja Esko Leinonen, Maaseutuvirasto
- porotalousagrobiologi Keijo Alanko, Lapin TE-keskus
- maa- ja metsätalousjohtaja Martti Koskenkorva, Nordea Pankki Suomi Oyj
- rahoituspäällikkö Ulla Koivumäki, Osuuspankkikeskus
- porotalousneuvoja Niilo Hoikkala ja toiminnanjohtaja Pertti Viik, Paliskuntain yhdistys
- puheenjohtaja Pekka Aikio ja asiantuntija Heikki J. Hyvärinen, saamelaiskäräjät.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- kauppa- ja teollisuusministeriö
- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- Kainuun TE-keskus
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakia muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon vuoden 2007 jälkeen myönnettäviä tukia koskevat sekä Euroopan yhteisön (EY) osaksi rahoittamia tukia koskevan yhteisön lainsäädännön muutokset sekä ne muutokset, jotka johtuvat yhteisön valtiontukia koskevien sääntöjen muuttumisesta. Ehdote-

tut muutokset noudattavat osaksi niitä muutoksia, joita on esitetty tehtäväksi myös maatalouden rakennelainsäädäntöön. Lisäksi ehdotetaan tuen saajan enimmäisikäraja alennettavaksi 65 vuodesta 63 vuoteen ja lainamuotoista tukea myönnettäessä lainansaajan maksama vähimmäiskorko laskettavaksi kahdesta prosentista yhteen prosenttiin. Tukijärjestelmä yhdenmu-

kaistettaisiin näiltä osin maatalouden rakennetuksia koskevaan lakiin ehdotettujen säännösten kanssa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että esityksen tavoitteena on mahdollistaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetoimenpiteiden tukemisen jatkaminen myös uudella EY:n maaseuturahastokaudella siten, etteivät tuen myöntämisen edellytykset ja ehdot olennaisesti muuttuisi. Lisäksi tavoitteena on ottaa huomioon yhteisön uusista maatalousalan valtiontukea koskevista säännöistä vuosina 2008—2013 aiheutuvat muutostarpeet.

Esityksessä ehdotetaan myös tuen saajan enimmäisikä alennettavaksi kahdella vuodella vastaavalla tavalla kuin maatalouden rakennetukiudistuksessa esitetään. Uusi enimmäisikä olisi 63 vuotta eli työeläkejärjestelmän vanhuuseläkeikäraja. Korkotukilainoitukseen sisältyvää tukijärjestelmää muutettaisiin samoin kuin maatalouden rakennetukilainsäädäntöä koskevassa esityksessä on esitetty. Korkotukilainasta maksettava vähimmäiskorko alenisi kahdesta prosentista yhteen prosenttiin. Lisäksi lakiin ehdotetaan uusista viranomaisista johtuen eräitä toimivaltasäännöksiä koskevia muutoksia.

Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi uusi 4 a §, jossa säädettäisiin tuettavaa toimenpidettä koskevista edellytyksistä. Sen 1 momentin mukaan tukea ei myönnettäisi sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu ennen tuen myöntämistä. Valiokunta toteaa, että kysymyksessä on muutos nykytilaan verrattuna. Ehdotettu rajoitus ei koskisi yhteisön osaksi rahoittamia tukia eikä tukia, jotka ovat luonteeltaan korvaavia. Esityksen perusteluista käy ilmi, että muutoksen tavoitteet liittyvät yhteisön uusiin maatalouden valtiontukisääntöihin, joita sovelletaan myös luontaiselinkeinona harjoitettuun maatalouteen sekä porotalouteen. Esityksen perusteluissa on myös todettu, että rajoitus ei koskisi muun ohella tukia, jotka ovat luonteeltaan korvaavia. Tällaisiin toimenpiteisiin kuu-

luisi investointituki porojen hätäruokintaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että valiokunnalle toimitetun selvityksen mukaisesti myös viljelysten suoja-aitojen rakentaminen jää rajoituksen ulkopuolelle. Lisäksi valiokunta pitää välttämättömänä, että toimenpiteen aloittamista koskevasta muutoksesta tiedotetaan kaikin keinoin niin alan lehdistä kuin hallinnonalalla yleensäkin. Hakuohjeissa tulee lisäksi antaa yksityiskohtaista tietoa säännöksen soveltamisesta.

Ehdotetun lain 4 a §:n 2 ja 3 momentista käy ilmi, että tuen myöntämisen edellytyksenä olisi tarvittavien lupien ja suunnitelmien esittäminen. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, ettei tavoitteena ole ollut muuttaa käytäntöä tuen myöntämisessä edellytettävien suunnitelmien ja laskelma-asiakirjojen osalta. Jo nykyisin edellytettävistä asiakirjoista käyvät esimerkiksi pääosin ilmi ne tiedot, joita edellytettäisiin nuoren viljelijän aloitustuen myöntämiseksi porotalousyrittäjänä aloittavalle.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen perusteluissa sivulla 14 on todettu, että Maaseutuviraston määräyksillä voitaisiin muuttaa voimassa olevaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta (340/2001). Valiokunta korostaa sitä, että Maaseutuviraston määräykset ovat alempia säännöksiä kuin ministeriön asetukset eikä alemmilla säännöksillä voida suoraan muuttaa tai kumota säädöshierarkkisesti ylempiä säännöksiä. Lakiteknisesti muutos edellyttää, että ensin muutetaan maa- ja metsätalousministeriön asetusta kumoamalla ne säännökset, joista on tarkoitus jatkossa säätää keskuhallintoviranomaisen määräyksillä.

Valiokunta tuo tässä yhteydessä esiin rakennetoimenpiteisiin osoitettavien tukien vaikean rahoitustilanteen. Sekä maatiloja koskevan maaseutuelinkeinojen rahoituslain että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukai-

sia tukihakemuksia on jo nyt vireillä määrä, joka vastanee ensi vuonna käytössä olevia määrärahoja. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisia tukia ei ole kuitenkaan asetettu hakukieltoon maatilatalouden investointitukien hakuajan päättymisestä annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (751/2007). Nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen ei myöskään sisälly ehdotusta siitä, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tukijärjestelmiin sisällytettäisiin vastaava keskitetty tuettavien kohteiden valintamenettely kuin on esitetty maatalouden rakennetukijärjestelmiin hallituksen esityksessä laeiksi maatalouden rakennetuista, valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta sekä eräiden maaseudun kehittämiseen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 113/2007 vp). Menettelyjen yhdenmukaistamiseksi valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisenä, että vastaavaan menettelyyn siirtymistä harkitaan vastaisuudessa nyt käsiteltävänä olevien tukimuotojen osalta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki on rakenteeltaan ja säännöksiltään laadittu ennen uuden perustuslain voimaantuloa noudatettuna lainsäädäntökäytännön mukaisesti. Vaikka porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakia muutettaessa onkin tehty joitakin perustuslaista johtuvia muutoksia, lain ja sen nojalla annettujen säännösten sisältöä on tarpeen tarkastella kokonaisuutena perustuslain kannalta ja tällöin koko laki uusina rakenteeltaan. Valiokunta kiirehtii kokonaisuudistuksen toteuttamista.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella

valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

4 a §. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun pykälän 1 momentin viimeinen virke eroaa hallituksen esitykseen laeiksi maatalouden rakennetuista, valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta sekä eräiden maaseudun kehittämiseen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 113/2007 vp) sisältyvästä, maatalouden rakennetukia koskevan lakiehdotuksen 33 §:n 4 momentista. Valiokunta ehdottaakin säännösten sanamuodon yhdenmukaistamista.

5 §. Pykälän 3 momentin mukaista enimmäisikärajaa ehdotetaan esityksessä alennettavaksi 63 vuoteen. Ottaen huomioon valiokunnalle toimitetun selvityksen ja esitetyn muutoksen vähäiset valtiontaloudelliset vaikutukset, valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena pysyttää nykyinen enimmäisikäraja 65 vuotta. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa esitetyn momentin poistamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä tammikuuta 2000 annetun porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) 9 §,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §, 3 §:n 6 ja 7 momentti, (poist.) 8 §, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n 1 momentti, 21 §:n 2 momentti, 26 §:n 2 momentti, 35 §:n 5 momentti sekä 39 ja 46 §, sellaisena kuin niistä on 39 § osaksi laissa 426/2007, ja lisätään lakiin uusi 4 a ja 42 a §, seuraavasti:

1—3 §
(Kuten HE)

4 a §

Tuettavan toimenpiteen aloittamista, lupia ja suunnitelmia koskevat edellytykset

Lukuun ottamatta korvaavia toimenpiteitä kansallisista varoista rahoitettavaa porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittamiseen liittyvää tukea ei myönnetä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu. Jos tuettava toiminta ei koske porotalouden tai muun maatalouden harjoittamista taikka jos tuki myönnetään EY:n osaksi rahoittamana, tuen

myöntämisen edellytyksenä kuitenkin on, että tukihakemus on tullut vireille ennen tuettavan toimenpiteen aloittamista. Nuoren viljelijän aloitustukea *koskeva päätös on tehtävä* 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta.
(2 ja 3 mom. Kuten HE)

5 §
(Poist.)

8, 16, 18, 21, 26, 35, 39, 42 a ja 46 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Pertti Hemmilä /kok
jäsen. Susanna Haapoja /kesk
Hannu Hoskonen /kesk
Anne Kalmari /kesk
Johanna Karimäki /vihr
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /r

Pentti Oinonen /ps
Klaus Pentti /kesk
Petri Pihlajaniemi /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Arto Satonen /kok
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /kesk
vjäs. Timo Kaunisto /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.